

Katri Koitto

HOITOTYÖN HARJOITTELU OHJAAJAN NÄKÖKULMASTA

Hoitotyön koulutusohjelma
Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto
2011

HOITOTYÖN HARJOITTELU OHJAAJAN NÄKÖKULMASTA

Koitto, Katri
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Huhtikuu 2011
Ohjaaja: Flinck, Marja
Sivumäärä: 35
Liitteitä: 3

Asiasanat: Hoitotyön harjoittelu, harjoittelun ohjaaja, harjoittelun ohjaus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, miten hoitotyön ammattilainen kokee sairaanhoitajaopiskelijan ohjauksen ja millaisia kehitysideoita itse ohjaajilla olisi koskien hoitotyön harjoittelun toteutumista. Ohjaajalla tässä työssä tarkoitetaan hoitotyön ammattilaista, joka ohjaa työssään sairaanhoitajaopiskelijaa tämän hoitotyön harjoittelussa. Hoitotyön harjoittelulla tarkoitetaan opintoihin kuuluvaa ohjattua harjoittelujaksoa käytännön kentällä, jossa opiskelija pääsee tutustumaan keskeisiin käytännön työtehtäviin (Satakunnan ammattikorkeakoulu, 2009). Hoitotyön harjoittelut järjestäminen perustuu ammattikorkeakoulun ja työelämän organisaatioiden kesken solmittuihin sopimuksiin (Elomaa, 2010, 9). Hoitotyön osaaminen edellyttää, että hoitotyön opiskelija on perehtynyt ohjatussa harjoittelussa eri hoitotyön alueisiin sekä terveyden edistämiseen. Harjoittelut toteutuvat sosiaali- ja terveydenhuollon eri toimintaympäristöissä, jossa sairaanhoitaja on harjaantunut ja syventänyt osaamistaan. (Satakunnan ammattikorkeakoulu, 2006, 17.)

Opinnäytetyön aineisto kerättiin kyselylomakkeilla kahdelta yleislääketieteen osastolta. Kohderyhmään kuuluivat sairaanhoitaja, perushoitajat ja lähihoitajat, jotka olivat työssään toimineet sairaanhoitajaopiskelijan ohjaajana (N=39). Kyselylomakkeet sisälsivät monivalintakysymyksiä sekä yhden avoimen kysymyksen. Tulokset analysoitiin Tixel-ohjelmalla sekä sisällön analyysillä. Kysymyslomakkeen kysymykset koskivat 1) Osaston valmiuksia ohjata opiskelijaa 2) Millaisia kokemuksia ohjaajilla on harjoittelusta 3) Mitä kehitettävää harjoittelun toteutumisella olisi ohjaajien mielestä. Kysely toteutettiin maaliskuussa 2011.

Kyselyyn vastasi yhteensä 14 hoitajaa. Vastausprosentiksi tuli 36 %. Kyselyssä kävi ilmi, että opiskelijan ohjaajat kokivat opiskelijan ohjauksen kiinnostavana ja jonkin verran haasteellisena tehtävänä. Vastajat kokivat omaavansa tarpeeksi taitoja joilla ohjata ja arvioida opiskelijaa. Kuitenkin suurin osa vastaajista halusi lisätietoa opiskelijan ohjauksesta. Ohjaajat saivat palautetta opiskelijoiltaan ohjaamisestaan, mutta kaipasivat lisää palautetta ohjaamistaidoistaan. Ohjaajat saivat tarpeeksi tukea ohjaamiseen osastolta.

PRACTICAL TRAINING IN HEALTH CARE FROM MENTORS PERSPECTIVE

Koitto, Katri

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in nursing

April 2011

Supervisor: Flinck, Marja

Number of pages: 35

Appendices: 3

Keywords: Clinical practice, Clinical practice supervisor, Supervision in clinical practice.

The purpose of this thesis was to describe how clinical practice supervisor experience clinical practice and what kind of improvement they would like to have in clinical practice implementation. In this thesis, by clinical practice supervisor is meant a professional nursing employee, who guides nursing student in clinical practice. Clinical practice means in this thesis nursing students practice period which is accomplished in real nursing working field. In clinical practice students are able to familiarize themselves with essential working tasks. (Satakunnan ammattikorkeakoulu, 2009). Clinical practice arrangement is based on universities and working fields' collaborative agreement (Elomaa, 2010, 9). Nursing know-how requires orientation to different nursing environment and knowledge to advance health. Clinical practices are held in various social- and health care operational environments, where nurse is trained and advanced his know-how. (Satakunnan ammattikorkeakoulu, 2006, 17.)

The research material was collected by questionnaire at two general medicine wards. The questionnaires included structured questions and one open question. The results were analyzed by Tixel- program and by content analysis. The questionnaires included questions about 1) Wards preparedness to supervise nurse student 2) What kind of experiences do clinical practice supervisors have about supervising a nurse student 3) What would clinical practice supervisors improve at clinical practice implementation.

The questionnaire was responded by 14 nurses. According to the results, nurses experienced that supervising clinical practice was interesting and somewhat challenging. Nurses experienced that they have enough skills to guide and evaluate learning of a student. Tough, most of answerers would want to get more information about being clinical practice supervisor. Nurses have had feedback from the students about their clinical practice supervision. Clinical practice supervisors experienced that they have had enough support from ward to guide nurse students.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	HOITOTYÖN HARJOITTELU.....	6
2.1	Hoitotyön koulutuksen rakenne	6
2.2	Hoitotyön harjoittelu käytännössä	6
2.3	Hoitotyön harjoittelun tavoitteet ja tarkoitus	8
2.3.1	Arviointi	9
3.1	Ohjaajan tehtävät	10
2.3.2	Ohjaukseen vaikuttavat tekijät	13
2.3.3	Ohjaussuhde	14
3	AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA AIHEESEEN LIITTYEN	16
4	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT	17
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	18
5.1	Aineiston keruu.....	18
5.2	Aineiston analysointi	19
6	TUTKIMUSTULOKSET.....	19
6.1	Vastaajien taustatekijät	20
6.2	Osaston valmiudet opiskelijan ohjaukseen	22
6.3	Ohjaajan kokemukset ohjaamisesta	23
6.4	Harjoittelun ohjaus.....	24
6.5	Opiskelijan tavoitteet ja arviointi.....	25
6.6	Ohjaajien ohjaamistaidot	26
6.7	Ohjauksen tärkeys.....	27
6.8	Kehittämiskohteet	28
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	28
7.1	Opinnäytetyön luotettavuus	31
7.2	Opinnäytetyön eettisyys.....	32
7.3	Opinnäytetyön hyödynnettävyys sekä jatkotutkimusehdotukset	33
	LÄHTEET.....	34
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Hoitotyön harjoittelu on kuulunut hoitotyön opiskeluun kautta aikojen. Työtä tekeväällä ja työhön tutustumalla työkentällä on alan alkuvaiheista asti opittu hoitotyön ammattilaisiksi. Hoitotyön harjoittelussa opiskelijalla kehittyy suuri osa hoitajan ammattitaidosta ja on tärkeää, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää ammatillista kasvua ja saada tukea sekä ohjausta turvallisella käytännön kentällä (Heinonen, 2003, 13). Hoitotyössä toimivilta työntekijöiltä odotetaan laaja-alaisen ja yleispätevän ammattitaitoisen osaamisen lisäksi muita erityistaitoja, kuten oppimaan oppimista, kykyä pystyä itseohjautuvaan ongelmaratkaisutaitoon sekä tiedonhankintaan, kriittiseen ja kehittävään työotteeseen ja näyttöön perustuvaan toimintaan (Heinonen, 2003,16; Opetusministeriö, 2006, 13; Luojus, 2011, 19).

Opiskelijoiden ohjaaminen on monelle hoitajalle osa päivittäistä työtä potilaiden hoidon ohessa (Sulosaari, 2010, 33.) Hoitotyön harjoittelun ohjaaja on merkittävässä asemassa opiskelijan oppimisessa. Kisälli- mestari tapainen suhde opettaa paljon molemmille osapuolille työstä. Opiskelijan ammatillista kasvun tukemista harjoittelussa voidaan edistää monella erilaisella tavalla. Ohjaajan tärkein tehtävä on edistää opiskelijan oppimista ja ammatillista kasvua. (Mykrä, 2007, 12.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia hoitotyön harjoittelua hoitotyön ammattihenkilön näkökulmasta. Tutkimus toteutetaan yhteistyössä kahden porilaisen yleislääketieteen osaston hoitohenkilökunnan kanssa. Tässä opinnäytetyössä ohjaajalla tarkoitetaan työkentällä toimivaa hoitotyön ammattihenkilöä, joka ohjaa hoitotyön opiskelijoita heidän hoitotyön harjoittelussaan. Opinnäytteen keskeiset käsitteet ovat hoitotyön harjoittelu, harjoittelun ohjaaja sekä harjoittelun ohjaus.

2 HOITOTYÖN HARJOITTELU

2.1 Hoitotyön koulutuksen rakenne

Sairaanhoitajakoulutus on kestoltaan kolme ja puoli vuotta ja laajuudeltaan 210 opintopistettä. (Satakunnan ammattikorkeakoulu, 2009.) Opiskelut pohjautuvat Euroopan Unionin laatimiin direktiiveihin, joten koulutus on vaatimuksiltaan samankaltaista koko Euroopassa. Ammattikorkeakoulut voivat kuitenkin itse päättää opetussuunnitelmistaan itsenäisesti. Näin ollen koulutuksen rakenne sekä sisältöpainotukset voivat olla erilaisia, vaikkakin pääpiirteet ovat samanlaiset jokaisessa ammattikorkeakoulussa. (Suomen Sairaanhoitajaliitto, 2010.) Ammattikorkeakoulujen toimintaa säätelee asetus ammattikorkeakouluista (352/2003) sekä ammattikorkeakoululaki (351/2003) (Palta, 2010, 7).

Koulutuksen tehtävänä on kouluttaa asiantuntevia ammattilaisia, jotka omaavat laajalaiset käytännön perustiedot ja – taidot että myös niiden teoreettiset perusteet kyseiseltä alalta. Lisäksi keskeistä on valmius elinikäiseen oppimiseen, tiedonhankinnan ja – käsittelyn taidot sekä tutkivan ja kehittävän työtavan osaaminen. (Palta, 2010, 7.) Sairaanhoitajaopinnot koostuvat perusopinnoista (34op), ammattiopinnoista (71op), ammatillista osaamista edistävästä harjoittelusta (75op), vapaasti valittavista opinnoista (15op) ja opinnäytetyöstä (15op).

2.2 Hoitotyön harjoittelu käytännössä

Hoitotyön harjoittelulla tarkoitetaan opintoihin kuuluvaa ohjattua harjoittelujaksoa käytännön kentällä, jossa opiskelija pääsee tutustumaan keskeisiin käytännön työtehtäviin (Satakunnan ammattikorkeakoulu, 2009). Hoitotyön harjoittelut järjestäminen perustuu ammattikorkeakoulun ja työelämän organisaatioiden kesken solmittuihin sopimuksiin (Elomaa, 2010, 9). Hoitotyön osaaminen edellyttää, että hoitotyön opiskelija on perehtynyt ohjatussa harjoittelussa eri hoitotyön alueisiin sekä terveyden edistämiseen. Harjoittelut toteutuvat sosiaali- ja terveydenhuollon eri toimintaympäristöissä, jossa sairaanhoitaja on harjaantunut ja syventänyt osaamistaan. (Satakunnan ammattikorkeakoulu, 2006, 17.) Hoitotyön harjoittelulla ja sen ohjauksella on

kauas yltävät perinteet hoitotyön ammattilaisen koulutuksessa. Alan alusta asti työtä on opiskeltu kentällä ja samalla kasvettu ammatillisesti työn mukana. Hoitotyön harjoittelussa opiskelija pääsee tutustumaan tulevaan alaansa ja kokemaan koulussa teoriassa opiskellut asiat. Sairaanhoidajakoulutuksessa hoitotyön harjoitteluista kertyy koko opiskelujen aikana 70 opintopistettä, joka on kolmannes koko opiskeluista.

Harjoittelut ovat osa opetussuunnitelmaa ja ne kuuluvat teoriaopintoihin integroituviksi opintojaksoiksi, joilla on omat tavoitteet, toteutussuunnitelmat ja arviointikriteerit. Opintosuunnitelma antaa käsityksen koulutuksesta ja sen vaatimuksista niin opiskelijoille, opettajille, työelämän edustajille ja muille koulutukseen liittyville sidosryhmille (Mykrä, 2007, 8). Opintosuunnitelmassa käydään läpi myös hallinnollisia, työelämälähtöisiä ja pedagogisia vaatimuksia (Mölsä, 2000,7). Suomessa sairaanhoidajakoulutuksen suorittaminen perustuu yksinomaan ammatinharjoittamisoikeuden saamiseen. Näillä keinoilla pyritään takaamaan terveydenhuollon korkeatasoinen laatu sekä potilasturvallisuus. Kyseinen järjestelmä vaatii kiinteää yhteistyötä niin laillistavan viranomaisen kuin työelämän kanssa. (Paltta, 2010, 8.) Harjoittelut tapahtuvat pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä ja ne ovat ammattikorkeakoulun valvomaa ja ohjaamaa. (Elomaa, 2010, 9.)

Opiskelusta määrällisesti suuri osa on harjoittelua ja harjoittelut ovat lainsäädännön ja EU-direktiivien alaisessa ohjauksessa. Direktiiveissä on määrätty niin koulutuksen pituus, teoreettisten opintojen ja ohjatun harjoittelun välisestä suhteesta sekä koulutuksen sisällöstä ja järjestämistavoista. (Paltta, 2010, 9.) Hoitotyön harjoittelua koskevien suositusten myötä harjoitteluja on pyritty kehittämään niin, että harjoittelut tukevat tulevan hoitotyön ammattilaisen kehittymistä mahdollisimman tehokkaasti (Hopia, Hynynen, Lundahl, Perttula & Tiikkanen 2007, 29 & 30).

Harjoittelun käytännöt kehittyvät ja muuntuvat tarvittaessa toimintaympäristön vaatimusten mukaan. Uusien oppimisympäristöiden, verkko-oppimisen hyödyntäminen koulutuksessa ja projektiomainen oppiminen tutkimus- ja kehittämishankkeissa muokkaavat samalla myös harjoitteluja koskevia opintoja. (Paltta, 2010, 9.)

2.3 Hoitotyön harjoittelun tavoitteet ja tarkoitus

Kun opiskelijan harjoittelusta sovitaan työkentän ja oppilaitoksen kesken, käydään samalla keskustelua siitä, mitä erilaisia mahdollisuuksia opiskelijalla on oppia työpaikalla. Opiskelujen alkuvaiheessa harjoittelussa opittavat asiat ovat ammatin perusasioita sekä työelämän pelisääntöjä. Myöhemmässä vaiheessa kyseeseen tulevat enemmän opiskelijan osaamista vaativat tehtävät. (Mykrä, 2007,8.)

Opintojen tarkoituksena on antaa opiskelijalle laaja-alainen yleiskuva asianomaisen tehtäväalueen asemasta ja merkityksestä yhteiskunnassa, työelämässä ja perehdyttää opiskelija kyseiseen tehtäväalueen yleisiin teoreettisiin perusteisiin. Käytännön toimintana opiskelu hoitotyön kentällä antaa opiskelijalle kokemusta hoitajan työstä ja samalla mahdollistaa muun muassa hoitamisessa tarvittavien tietojen ja taitojen saavuttamiseen. (Kasurinen, Kontulainen, 1998, 12; Asetus ammattikorkeakouluista 2003.) Hoitotyön harjoittelu antaa opiskelijalle mahdollisuuden soveltaa koulussa saamaansa tietoa ja taitoa myös työelämässä (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista, 2003; Sulosaari 2010, 33). Alan käytännönläheisyyden vuoksi harjoittelussa tapahtuvalla hoitotaitojen opiskelulla on suuri merkitys (Saarikoski, 2010, 12).

On olennaista, että hoitotyön harjoittelussa opiskelijat perehtyvät terveydenhuollon suunnitteluun, sen toteutukseen, arviointiin sekä kehittämiseen. Oppilaitosten tehtävänä on taata, että hoitotyön ammattilaisiksi valmistuvilla on potilasturvallisuuden ja terveystalveluiden laadun vaatimat valmiudet. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden tehtävä on varmistaa, että harjoittelujaksot tarjoavat opiskelijalle tarkoituksenmukaisia oppimismahdollisuuksia ja että opiskelija saa harjoittelujaksoa ja tarpeita vastaavan hyödyn. (Heinonen, 2003, 13.) Hoitotyön harjoittelun tulisi parhaimmillaan olla kaikkia osapuolia hyödyntävää sekä yhteistyössä suunniteltua, toteutettua ja arvioitua. Yhteistyö niin oppilaitoksen, työkentän sekä opiskelijan kesken on tärkeää. (Mykrä, 2007, 6.)

Ammatillinen kehittyminen on jatkuvasti muuttuva sekä kehittyvä henkilökohtainen prosessi. Hoitotyön asiantuntijuus ei ole olotila joka saavutetaan vaan se on hoitajalta kehittymistä ja kasvua vaativa piirre. Todellinen alan asiantuntijuus rakentuu jatku-

van oppimisen, kokemusten ja itsensä kehittämisen kautta. Koulutuksen aikana opiskelijalle syntyy ammatillisen tiedon ja taidon perusta. Ohjattu harjoittelu muodostaa suuren osan sairaanhoitajan koulutuksesta ja sieltä hankittujen oppimiskokemusten kautta opiskelija alkaa kasvaa alan asiantuntijuuteen, joka jatkuu myös työelämässä. (Janhonen, Vanhanen-Nuutinen, 2005, 17.) Ammatillinen kasvu on koko työyhteisön sekä yksittäisen työntekijän ja työyhteisössä harjoittelevan opiskelijan kasvua ja kehittymistä työssä että myös etenemistä kohti asiantuntijuutta. Sairaanhoitajalta vaaditaan moniulotteista osaamista. Sairaanhoitaja kehittää sekä toteuttaa hoitotyötä, joka on samalla terveyttä edistävää ja ylläpitävää, sairauksia ehkäisevää sekä parantavaa ja kuntouttavaa. (Suomen sairaanhoitajaliitto, 2010.) Ohjatulla harjoittelulla on suuri merkitys opiskelijan ammatillisen kasvun ja kehittymisen kannalta (Kasurinen, ym. 1998,13).

2.3.1 Arviointi

Opiskelijan harjoittelussa oppimisen yksi oleellinen osa on arviointi (Mölsä, 2000, 18) ja se tulee perustua opiskelijan omiin henkilökohtaisiin oppimistavoitteisiin (Luojaus, 2011, 42). Opiskelijan omat oppimistavoitteiden asettaminen ja niiden saavuttaminen ovat oppimisen arvioinnin edellytykset (Lakanmaa, 2010, 55.) Opiskelijan oppimisen arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan asiantuntijuuteen kehittyminen sekä sen tuomat vaatimukset. Arviointi voi olla harjoittelussa jatkuvaa tai määrääaikaista. Se voi olla muodoltaan sanallista laadullista palautetta tai määrällistä, numeraalista. (Lakanmaa, 2010, 52.) Arvioinnin on oltava oppimista ohjaavaa, kehittävää sekä sen on kohdistuttava opiskelijan oppimisprosessiin sekä oppimistuloksiin. Jatkuva palautteen saanti tukee opiskelijaa henkilökohtaisten tavoitteiden asettamisessa ja arvioinnissa sekä osaamisensa vahvuuksien ja kehittämiskohteiden nimeämisessä. (Ääri 2005, 51.)

Harjoittelun aikana on kehittävää käydä välikeskusteluja opiskelijan oppimisen etenemisestä yhdessä opiskelijan, ohjaajan sekä opettajan kesken. Arvioinnin antaminen on vaativa tehtävä, johon vaikuttavat ohjaajan henkilökohtaiset taidot, tiedot sekä asenteet. Myös erilaiset tilannetekijät ja ympäristötekijät voivat vaikuttaa arviointitilanteen onnistumiseen. (Ääri, 2005, 54). Taitava harjoittelun ohjaaja kykenee valmis-

tautumaan ja suhtautumaan arviointihetkeen niin, etteivät häiriötekijät vaikuta arviointiin, vaan arviointi on mahdollisimman laadukasta, objektiivista ja luotettavaa (Lakanmaa, 2010, 60.)

Oppimisen arviointi sekä arvioinnin tuloksista oppiminen on haaste niin opiskelijalle, ohjaajalle kuin opettajallekin. (Ääri, 2005, 54 & 59.) Ohjaajan antamalla palautteella ja arvioinnilla on tärkeä merkitys opiskelijan ammatillisen minäkuvan ja itsetunnon muodostamisen kannalta. Yksilöllisen ja aidon palautteen antaminen vaatii paljon ohjaajalta, sillä yhtä aikaa tulisi olla rehellinen ja kannustava, tasapuolinen ja empaattinen, tehokas ja ohjaava. Palautteen herättämiä tunteita on vaikea ennakoida, jos opiskelijaa ei tunne hyvin. (Luojuus, 2011, 36.) Päävastuu opiskelijan arvioinnissa on ohjaavalla opettajalla ja hänen läsnäolonsa arviointitilanteessa on niin ohjaajan kuin opiskelijan mielestä tärkeää (Lakanmaa, 2010, 55).

Arviointimenetelminä käytetään opiskelijan itsearviointia, keskustelua opiskelijan kanssa sekä ohjaajan arviointia kirjallisena sekä suullisena. Oppimistavoitteiden asettaminen ja niiden saavuttaminen ovat oppimisen arvioinnin edellytykset ja ne olisi hyvä käydä läpi yhdessä sekä opiskelijan ja ohjaajan kanssa. (Ääri 2005, 54.) Arvioinnin ja palautteen antaminen tulisi olla vastavuoroista. Opintojakson päätyttyä opiskelijoilta on hyvä kerätä järjestelmällisesti palautetta harjoittelun toteutumisesta opintojakson aikana. Opiskelijaa on rohkaistava myös antamaan palautetta suullisesti esimerkiksi loppukeskustelussa harjoittelupaikalle jossa hän on ollut. (Lakanmaa, 2010, 54.)

3.1 Ohjaajan tehtävät

Ohjaajalla tarkoitetaan henkilöä, joka toimii työyhteisössä ja hänet on nimetty ohjaamaan opiskelijaa tämän harjoittelujakson ajan (Sulosaari, 2011, 25). Opiskelijan ammatillinen kehittyminen on oppimisvaihe, johon opiskelijan ohjaaja ja työpaikka osallistuu. Harjoittelun ohjaus on määräaikainen suhde, joka kuuluu sovittuun työssä oppimisen ohjaamiseen (Mykrä, 2007, 21). Ohjauksen lähtökohtana tulisi olla se, että molemmat ohjaussuhteen osapuolet yrittävät ymmärtää yhdessä oppimisen ja ohjauksen tavoitteita. Suunnitelmallinen ohjaaminen pyrkii tarkoituksenmukaisesti oh-

jaamaan opiskelijaa niihin valmiuksiin, joilla opiskelija kykenee tunnistamaan itsessään oppimistarpeensa. (Luoju, 2011, 26.)

Harjoittelun ohjaus edellyttää ohjaajalta pedagogisia taitoja, tietämystä eri oppimistavoista sekä taitoa antaa rakentavaa palautetta (Vuorinen, Meretoja, Eriksson, 2005, 278). Opiskelijaa ohjaava sairaanhoitaja on työyksikkönsä hoitotyön asiantuntija. Harjoittelussa opittavan aineksen hallinta edellyttää ohjaajalta laaja-alaista kokemusta tieteenalan käyttöön soveltamista ja oman työskentelyn mukauttamista tilanteen mukaiseksi (Oikarinen, 1998, 20 & 21).

Ohjaajan tarkoitus on tarjota omaa asiantuntijuuttaan opiskelijan käyttöön sekä huomioida opiskelijan ohjaustarpeet työnsä suunnittelussa. Ohjaajan tehtävä on koko opiskelijan harjoittelun ajan varmistaa, ettei opiskelija jää yksin osaamattomuutensa kanssa. Ohjaaja ja opiskelija ovat yhdessä vastuussa siitä, että opiskelijan oppiminen etenee tavoitteiden mukaisesti ja että opiskelijalle kertyy oppimistilanteita riittävästi. Opiskelijalle on annettava palautetta oppimisestaan ja toiminnastaan koko harjoittelujakson ajan. Harjoittelun edetessä keskeistä on oppimisen edistäminen sekä sen varmistaminen. Ohjaajan tulee edelleen olla harjoittelun edetessä käytettävissä opiskelijan ohjaukseen, mutta ohjauksen tarkoitus ei ole tarjota opiskelijalle valmiita vaihtoehtoja tai ratkaisuja. (Heinonen, 2003, 37 & 38.) Ohjaajat opettavat myös omalla esimerkillään. Hoitotyön ammattilaisen toiminnan kautta opiskelijat peilaavat ja kokevat minkälaista hoitotyö on ammattina (Kasurinen ym. 1998, 18).

Jotta hoitotyön ammattilaisen olisi helpompi ohjata opiskelijaa, täytyy hänen tietää opiskelijasta ja hänen harjoittelujaksostaan joitakin asioita. Opiskelijan hoitotyön harjoittelu liittyy aina johonkin tiettyyn opiskeltavaan kokonaisuuteen ja harjoittelujaksoille on määritelty tavoitteet ja sisältö. Tämän vuoksi harjoittelun ohjaaja tarvitsee opiskelijan opintosuunnitelmaa kyseiseltä harjoittelujaksolta. Tämän avulla hän voi yhdessä opiskelijan kanssa suunnitella tavoitteiden saavuttamista tukevia työtehtäviä. (Mykrä, 2007, 8.) Ohjaajan on myös tiedettävä opiskelijan arviointikohteet- ja kriteerit sekä työturvallisuuslain soveltamiset opiskelijan kohdalla (mm. työajat) (Satakunnan ammattikorkeakoulu, 2009). Riittäväällä työohjauksella ja mielekkäästi sujuneella työharjoittelulla voi olla useinkin vaikutusta siihen, minne opiskelija suuntautuu työskentelemään valmistuttuaan. (Sulosaari 2010,33.) Harjoittelun loppuvai-

heessa opiskelija, ohjaaja sekä opettaja antavat suullisen ja kirjallisen palautteen opiskelijan oppimisesta arviointitilanteessa. Opiskelija-arvioinnin tulee olla rakentavaa ja oppimista edistävää. Ohjaaja arvioi myös omaa toimintaansa niin ohjaajana kuin ammattihenkilönä. (Heinonen, 2003, 38.)

Ohjaajan rooli rakentuu monesta eri osa-alueista ja niiden painottuminen ohjauksessa vaihtelee ohjattavan opiskelijan kehitystasosta riippuen (Mölsä, 2000, 8). Ohjaaja on opiskelijalle mm. opettaja, palautteen antaja, idean sytyttäjä, näkökulman antaja ja ongelman ratkoja (Andrews, Chilton, 2000, 559). perehdyttäjä, opettaja ja neuvoja harjoittelun aikana. Näiden lisäksi on tärkeää toimia opiskelijalle myös mallina erityisesti tämän ensimmäisissä harjoitteluissa. (Mykrä, 2007, 12.) (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Ohjaajan roolit. (mukautettu Mykrän, 2007 kuviosta.)

2.3.2 Ohjaukseen vaikuttavat tekijät

Yksi ohjaukseen vaikuttava tekijä on oppimisympäristö. Oppimisympäristön ja sen rakenteita ei voida selvittää yksiselitteisesti. Oppimisympäristö ilmenee monimutkaisena ja monitasoisena sosiaalisena suhdeverkostona, joka on monen tekijän summa. Tällaisia tekijöitä ovat mm. työyhteisössä työskentelevien ihmisten väliset suhteet, osastolla muotoutuneet käytännöt, osastolla toteutettava hoitotyö sekä yhteisössä valitseva johtamiskulttuuri. (Saarikoski, 2010, 12- 13.) Opiskeliijaohjauksen laatuun yhteydessä olevia tekijöitä ovat potilastyön aiheuttama kiire sekä ohjaajien ohjausvalmiudet ja sitoutuneisuus ohjaukseen. (Luojuus, 2011, 29) Työyhteisön ja ilmapiirin kiireisyys ei tue opiskelijan oppimista ja se kohdentuu negatiivisesti opiskelijan ohjauksessa (Kasurinen, 1998, 21). Jotta opiskelija oppisi, tarvitsee hän myönteisen, oikeudenmukaisen ja turvallisen oppimisympäristön (Lakanmaa, 2010, 54.) Opiskelijan oma mielenkiinto ja oppimisympäristö ovat yhteydessä siihen, millaiseksi opiskelijan hoitotyön malli muotoutuu ja miten hän sitä toteuttaa. Suureksi osaksi hoitotyöstä muodostuu harjoittelun aikana. (Sarajärvi, Isola, 2006, 211.)

Harjoittelun alkaessa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, miten opiskelija otetaan vastaan osastolla. Alussa on tärkeää myös luoda avoin ja luottamusta herättävä ilmapiiri. Opiskelijan ohjaajan tehtävä on perehdyttää opiskelija heti alussa toimintayksikön tapoihin, tiloihin ja keskeisiin toimintakäytäntöihin. (Heinonen, 2003, 36.) Opiskelija tulee voida ottaa työyhteisöön sisälle. Kohtelun kollegiaalisuus auttaa opiskelijaa muodostamaan oikeanlaisen kuvan sairaanhoitajan ammatista ja hänen valmiuksistaan. (Kasurinen, 1998, 21.)

Ohjaajan ja opiskelijan välille syntyvä ohjaussuhde on yksi tärkeimmistä oppimiseen liittyvistä tekijöistä harjoittelussa. Ohjaajan on hyvä pyrkiä kohtaamaan opiskelijat tasapuolisesti ohjaamalla ja antamalla palautetta kaikille sekä huomioimaan mahdollinen opiskelijoiden yksilöllinen ohjauksen tarve. Ohjaajan on tiedostettava, että jokaiselle oppilaalle ohjaussuhde on aina merkittävä ja sillä on merkitystä hänen minäkuvaansa. (Lakanmaa, 2010, 53.)

Mölsän (2000, 19) tekemän tutkimuksen mukaan ohjaajat eivät aina ole tietoisia ohjaajan roolin tehtävistä ja he eivät välttämättä aina ymmärrä opiskelijan opetussuun-

nitelman sisältöä. Yhteisen kielen puuttuminen koulun ja työelämän välillä ei tue aina opiskelijan oppimista. Harjoittelun ohjaajan hoitotyön asiantuntijuuden ja opettajaohjaajan pedagogisten taitojen yhdistämiseen tarvitaan kehittävää yhteistyötä (Luojus, 2011, 20).

Työssä tarvittava asiantuntijuus kehittyy työntekijän ja työtehtävien suhteiden kautta (Janhonen, ym. 2005, 15). Opiskelijan ohjaus on ohjaajana toimivalle hoitajalle haasteellista ja ammatillista kasvua kehittävää. Haasteellista on toimia ohjaajana opiskelijalle, joka odottaa kohtaavansa harjoittelussa tiedollisesti, taidollisesti ja asenteellisesti taitavan hoitotyön ammattilaisen ja ohjaajan. (Ääri, 2005, 5.) Vastavuoroiseen ohjaussuhteeseen liittyvät myös itse ohjaajan asettamat odotukset ohjaussuhteelle opiskelijaansa ja ohjaussuhdetta kohtaan (Kasurinen, ym. 1998, 21).

2.3.3 Ohjaussuhde

Harjoittelun ohjauksella tarkoitetaan tässä työssä hoitotyön harjoittelujaksojen aikana tapahtuvaa opiskelijan oppimisen tukemista. Kliinisen harjoittelun aikana opiskelijan oppiminen painottuu käsitteellisen tiedon soveltamisesta käytäntöön. (Mykrä, 2007, 8). Voimassa olevien virka- ja toimiehtojen mukaan opiskelijoiden ohjaajana toimiminen on osa ammattitehtäviä ja sitä edellytetään kaikilta työntekijöiltä opetussairaloissa (Luojus, 2011, 20). Ohjaus harjoittelussa määritellään osana oppimis- sekä opettamisprosessia. Ohjaus on inhimillistä tapahtumaa, jonka tavoitteeksi asetetaan ammatillisen kasvun eteneminen ja sen tukeminen. (Oinonen, 2000,33.) Ohjaajana oleminen perustuu terveysalan asiantuntijuuteen sekä omaan kokemukseen opiskelun tai työuran aikana saavutetuista ohjauskokemuksista. (Luojus, 2011, 20).

Harjoittelua suorittavalla opiskelijalla on työyksikössä nimetty työyksiköstä ammattitaitoinen ohjaaja, jonka kanssa ammattikorkeakoulun nimeämä opettajaohjaaja on yhteistyössä. (Elomaa, 2010, 9.) Oppimisen kannalta on myönteistä, että harjoittelussa jokaisella opiskelijalla on nimetty ohjaaja ja että hän on myönteinen opiskelijoita ja ohjausta kohtaan (Oikarinen 1998, 18).

Harjoittelun ohjaus toteutuu ihmisten välisenä yhteistyönä. Ohjaussuhteen toimivuuden edellytyksinä on ohjaajan ja opiskelijan tasavertaisuus, luotettavuus, riittävä vastuun antaminen opiskelijalle, yhteistyöhalukkuus, avoimuus ja muidenkin asioiden kuin opiskeluun liittyvien asioiden käsittely. Ohjaajan ja opiskelijan ohjaussuhde alkaa aina tutustumisvaiheella. (Oinonen, 2000,71.) Harjoittelussa opiskelija samaistuu saamaansa malliin ja sitoutuu tulevaan toimintaansa hoitotyön ammatissa sekä luo omaa näkemystään hyvästä hoitotyöstä. (Sulosaari, 2010, 33.) Hoitotyössä vuorovaikutus muiden ihmisten kanssa on tärkeä osa ammattia. Hoitotyön harjoittelussa on pitkään opittu vuorovaikutustaitoja seuraamalla terveysalan ammattilaisia työssään muiden ihmisten kanssa. Sairaanhoidajalta ammatillinen toiminta edellyttää tekijältään ymmärrystä ihmisen toiminnasta ja vuorovaikutus- sekä ihmissuhdetaitojen osaamista. (Kasurinen, ym. 1998, 13.)

Oinosen (2000, 65) tekemässä tutkimuksessa ohjaussuhteen merkitys riippui siitä, ketkä ohjaukseen osallistuivat. Opiskelijan ja nimetyn ohjaajan sekä opiskelijan, nimetyn ohjaajan ja opettajan keskinäisessä suhteessa tärkeintä oli opiskelijan oppimisen tukeminen niin, että tämä pääsi sisälle hoitotyön maailmaan ja ihmissuhdetyöhön. Ohjaus oli oppimisen ulkoa päin tapahtuvaa seuraamista, mikä motivoi opiskelijaa yrittämään parastaan. Hyvässä ohjaussuhteessa oppivat kaikki, siinä oli tilaa opiskelijan pohdinnoille, erehtymiselle, erehtymisen korjaamiselle ja huumorille.

Opiskelijoiden mukaan harjoittelun ohjaussuhde on tarpeellinen, koska ilman ohjausta harjoitteluun tarkoitettu aika koettiin menevän hukkaan ja harjoittelu koettiin vain virallisten pykälien täyttämiseksi ja vaadittujen tuntien tekemiseltä. Ohjaamattomana opiskelija jäi yksin kysymystensä kanssa ja oppiminen koettiin irrallisina tapahtumina. (Oinonen 2000, 64.) Ohjauksen tarkoituksena on auttaa hoitotyön opiskelijaa oppimisprosessinsa henkilökohtaistumisessa, omakohtaisen kokemuksellisuuden ja merkityksellisyyden löytämisessä. Opiskelija on itse vastuussa oppimisestaan, mutta ohjaaja on prosessissa mukana avustajana. (Isokorpi, 2003, 115.) Ohjauksella on pyrkimys edistää opiskelijan omaa kriittistä ajattelua (Mykrä, 2007, 21).

3 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA AIHEESEEN LIITTYEN

Kaija Kasurinen ja Anja Kontulainen (1998, 7 & 30) tekivät opinnäytetyötutkielman aiheesta sairaanhoidon opiskelijan käytännön oppimisen ohjaus sairaalassa opiskelijan ja ohjaajan arvioimana. Tutkimuksessa käsiteltiin hoitotyön harjoittelua sairaanhoitajaopiskelijan ja ohjaajan arvioimana. Samalla käsiteltiin harjoittelupaikkojen ja oppilaitosten yhteistyötä harjoittelujen suunnittelussa sekä ohjaavien opettajien roolia harjoittelun ohjauksessa opiskelijoiden ja ohjaajien näkökulmasta tarkastellen. Tutkimusmateriaali kerättiin strukturoidulla kyselylomakkeella harjoittelussa olleilta sairaanhoitajaopiskelijoilta (N=334) ja heidän ohjaajiltaan (N=322).

Tutkimuksessa kävi ilmi, että opiskelijat antoivat positiivista palautetta ohjaajiensa toiminnasta. Opiskelijat kokivat saaneensa asiantuntevaa ohjausta, jossa myös perusteltiin sairaanhoitajan toiminta. Ohjaajat olivat tyytyväisiä toimintaansa ohjausympäristönä, kuitenkin ohjaukseen tarvittaviin resursseihin (tilat, aika) he kokivat olevan liian vähän resursseja. Molemmat niin opiskelijat kuin ohjaajat toivoivat ohjaavalta opettajalta enemmän osallistumista sairaanhoitajaopiskelijan ohjaukseen.

Kirsi Mölsä (2000, 3) on tehnyt Pro gradu- tutkielman aiheesta sairaanhoitajaopiskelijan käytännön opiskelun ohjaus ohjaajan näkökulmasta. Tutkimuksessa selvitettiin hoitotyön harjoittelun ohjaajien käsityksiä opiskelijoiden ohjaamisesta sekä ohjauksen kehittämideoita. Tutkimuksen aineisto kerättiin kyselylomakkeella konservatiivisen sekä operatiivisen alan sairaanhoitajilta, perushoitajilta sekä lääkintävahtimestareilta. (N=384). Kyselylomake sisälsi monivalintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä.

Tutkimuksen tuloksena oli, että ohjaavan opettajan sekä harjoittelun ohjaajien välinen työjako ei ollut selkeä. Ohjaajat kokivat tarvitsevänsä enemmän yhteistyötä koulun kanssa. Tutkimuksessa toivottiin lisätietoa opiskelijoista ennen harjoitteluun tuloa. Kehittämisehdotuksia tuli liittyen ohjauksen suunnitelmallisuuteen niin harjoittelu paikalla kuin koulussa. Ohjaajat toivoivat tavoitteellisen ohjauksen lisääntymistä sekä arvioinnin kehittämistä. (Mölsä, 2000, 55 & 56.)

Katja Luojus (2011, 24 & 83) teki väitöskirjan aiheesta ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen malli- ohjaajan näkökulma. Tutkimuksessa selvitettiin harjoittelun ohjaajilta tietoa, jonka avulla pystytään kehittämään hoitotyön harjoittelun ohjausta ohjaajan näkökulmasta. Tutkimuksessa kuvataan ohjaajien mielipidettä ohjaamisesta ennen ja jälkeen koulutusintervention. Tutkimukseen osallistui sairaanhoitajia, perushoitajia, kättilöitä sekä hoitotyön esimiehiä (N=272). Tutkimuksessa ohjaajat jaettiin kahteen ryhmään, jossa toinen oli vertailuryhmä ja toinen interventioryhmä. Kaikille tutkittaville suoritettiin alkumittaus. Vertailuryhmä ei osallistunut interventiioihin. Lopuksi ryhmälle suoritettiin loppumittaus.

Tutkimuksessa selvisi, että ohjaajat eivät tunne koulutuksen opetussuunnitelmia hyvin. Ohjaajat kokivat myös, että ohjauksaika opiskelijoiden kanssa ei ole tarpeeksi. Ohjaajat tarvitsisivat mielestään enemmän aikaa ohjata opiskelijaa kuin heillä on käytettävissä. Tutkimuksista kävi ilmi, että ohjaajat toivoivat selvyyttä opetussuunnitelmaan sekä opiskelijan arviointiin liittyen. Samalla toivottiin harjoittelun ohjaavalta opettajalta enemmän osallistumista harjoittelun kulkuun. Ohjaajat kokivat tutkimuksissa olevansa ammattitaitoisia ohjaajia, joiden tehtävänä oli tukea, ohjata ja opettaa opiskelijaa tämän hoitotyön harjoittelussa. (Luojus, 2011, 161.)

Yhteenvetona tutkimuksista ilmeni, että hoitajat kokivat ajankäytön puutteelliseksi opiskelijan ohjauksessa. Suurin osa opiskelijoista koki saavansa asiantuntevaa ohjausta, jossa sai hyvän käsityksen sairaanhoitajan ammatista. Ohjaajan ja opettajan roolit koettiin epäselvinä ja ohjaajat tarvitsevat enemmän tukea koulun puolelta. Kehittämisasiheita ohjaajat toivoivat opiskelijan arviointiin. Ohjaajat kokivat tutkimuksissa, että opiskelijoiden ohjausta kehittääkseen heidän tulisi tuntea paremmin harjoitteluun tulevan opiskelijan opetussuunnitelma.

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää miten kahden porilaisen yleislääketieteen osaston hoitotyön ammattihenkilöt kokevat opiskelijan ohjauksen. Tavoitteena tut-

kimuksella on antaa hyödyntävää tietoa siitä, miten käytännön harjoittelua voitaisiin kehittää.

Tutkimusongelmat:

1. Mitä hoitotyön opiskelijan ohjaaminen tarkoittaa hoitotyön ammattihenkilön näkökulmasta?
2. Millaisia kokemuksia ammattihenkilöstöllä on hoitotyön opiskelijan ohjaamisesta?
3. Ilmeneekö joitain kehittämisideoita opiskelijan harjoittelun suhteen?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimusryhmäksi valittiin kaksi porilaista yleislääketieteen osaston sairaanhoitajat, perushoitajat sekä lähihoitajat, jotka ovat työssään ohjanneet sairaanhoitajaopiskelijaa. Tutkimusmenetelmäksi valittiin kvantitatiivis-kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä, jolloin tutkimuksessa käytetään niin määrällistä kuin laadullistakin tutkimusmenetelmää. Tutkimuksia voidaan tehdä kvantitatiivisesti tai kvalitatiivisesti. Molemmat tutkimustavat ovat lähestymistapoja, joita on vaikea tarkkarajaisesti erottaa käytännön tutkimuksessa. Ne ovat toisiaan täydentäviä lähestymistapoja. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara, 2009, 136.) Aineisto kerättiin kyseiseltä tutkimuksen kohderyhmältä tätä työtä varten tehdyllä strukturoidulla kyselylomakkeella. (Liite 3.)

5.1 Aineiston keruu

Tutkimus laadittiin kyselylomakkeen avulla, joka sisälsi monivalintakysymyksiä sekä yhden avoimen kysymyksen. Kyselylomake tehtiin tämän opinnäytteen vuoksi. Lomakkeen kysymykset laadittiin tutkimusongelmien, etsityn teoriatiedon avulla sekä aikaisempien tutkimusten perusteella.

Monivalintakysymykset antaa vastaajien vastata samaan kysymykseen muiden vastaajien kesken, jolloin vastauksia on mielekästä vertailla. Kyselylomakkeella tavoite-

taan myös paljon vastaajia ja kyselyn aikataulu pystytään arvioimaan melko tarkasti. (Hirsjärvi, ym, 2009, 195 & 201.) Avoimen kysymyksen tarkoituksena oli saada selville hoitajien kehittämisedat koskien opiskelijan ohjausta kyseisillä osastoilla ja antaa heidän ilmaista se omin sanoin (Hirsjärvi, ym, 2009, 196.)

Opinnäytetyöntekijä anoi lupaa sairaalan ylihoitajalta. (Liite 1.) Luvan saannin jälkeen kahdelle valitulle osastolle vietiin kyselylomakkeita opiskelijoiden ohjaukseen osallistuvan hoitajamäärän mukaan. Jätetyissä kysymyslomakkeissa oli mukana saatekirje, josta ilmeni tutkimuksen tarkoitus ja aikataulu. Saatekirjeessä kerrottiin vastaamisen olevan vapaaehtoista. Kysely täytettiin niin, ettei vastaajan asema tullut ilmi ja lomake täytettiin anonyymisti. Kyselyyn vastaajat sulki vastaukset kirjekuoreen ja jättivät sen kyselylle osoitettuun kansioon. Vain opinnäytetyöntekijällä oli mahdollisuus nähdä hoitajien täytetyt kyselylomakkeet. Vastausaikaa kyselyyn oli kaksi viikkoa, jonka jälkeen opinnäytetyöntekijä haki kyselylomakkeet osastoilta.

5.2 Aineiston analysointi

Kyselylomakkeet käytiin läpi systemaattisesti ja ne numeroitiin. Tämän jälkeen vastauksista valmistettiin havaintomatriisi. Kysymyslomakkeen monivalintakysymysten analysoinnissa käytettiin Tixel 8.48- ohjelmaa ja avoimen kysymyksen analysoinnissa käytettiin sisällön analyysiä sekä sisällön erittelyä. Avoimien kysymysten vastauksista on muotoiltu ryhmiä, jotka muotoutuvat samaa asiaa kuvaavista vastauksista. Tutkimustuloksia havainnollistettiin kuvioin, taulukoin sekä sanallisesti.

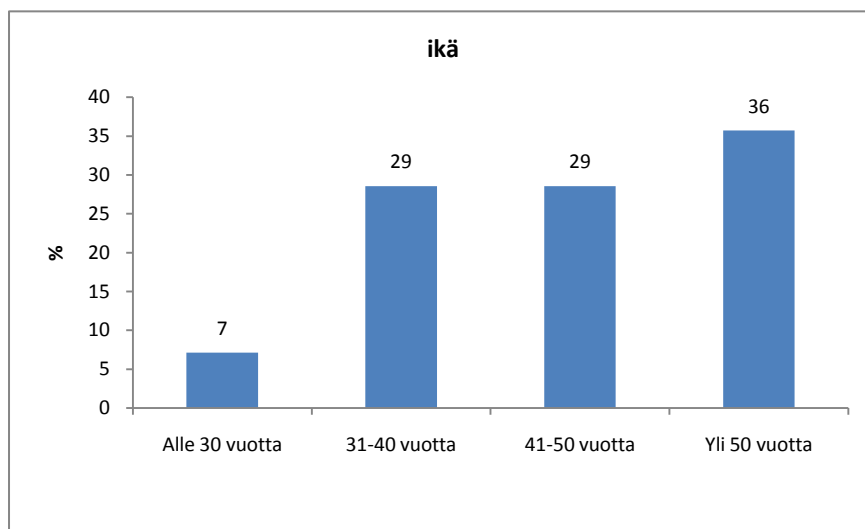
6 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselylomakkeista palautettiin 14 kappaletta, jolloin vastausprosentiksi saatiin 36 % (N= 14). Kysymyslomakkeen viidellä ensimmäisellä kysymyksellä kartoitettiin vastaajien taustatekijöitä. Kysymyslomakkeessa käsiteltiin myös osaston valmiuksia ohjaukseen, opiskelijan ohjaukseen liittyviä kokemuksia ja ohjaajana toimimiseen liittyviä asioita. Viimeinen avoin kysymys käsitteli hoitotyön harjoittelun kehittämistä.

Loput 32 kysymystä olivat väittämien muodossa. Vastausvaihtoehtoina olivat täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, jokseenkin samaa mieltä ja täysin samaa mieltä. Tässä opinnäytetyössä tulokset esitellään prosentiosuuksina. Joissakin kysymysten esittelyssä on käytetty havainnoimisen helpottamiseksi pylväsdiagrammeja.

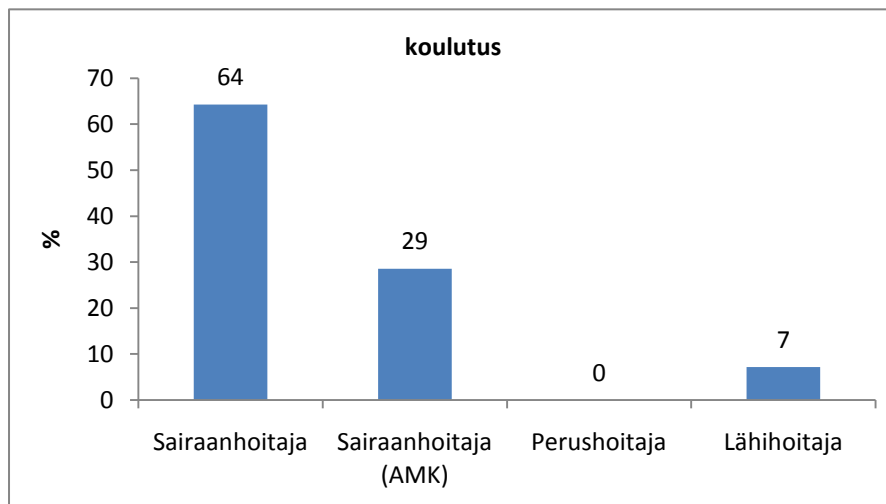
6.1 Vastaajien taustatekijät

Kysymyslomakkeen ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin vastaajan ikää. Vastaajista eniten 36 % (n=5) oli iältään yli 50. Vastaajista 29 % (n=4) oli 41–50 vuotta. Vastaajista 29 % (n=4) oli 31–40 vuotta ja loput 7 % oli alle 30 vuotta (n=1) (Kuvio 2).

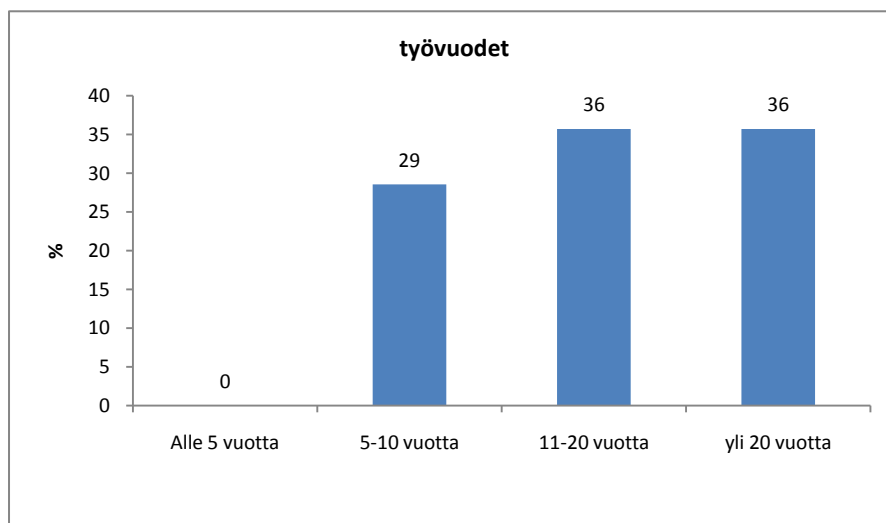
Kuvio 2. Vastaajien ikäjakauma (n=14).

Vastauksia eniten saatiin sairaanhoitajilta. Vastaajista 64 % (n=9) oli sairaanhoitajia, 29 % (n=4) Sairaanhoitaja (AMK) ja vähemmistö 7 % (n=1) vastaajista oli lähihoitajia (Kuvio 3).

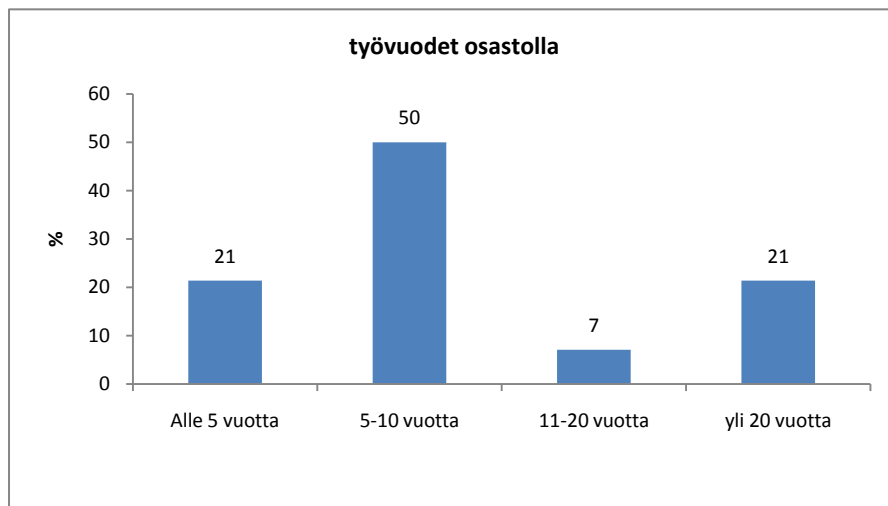
Kuvio 3. Vastaajien koulutustausta (n=14).

Työvuosia tarkastelevassa kysymyksessä vastaukset olivat tasaisia. Työvuosia hoitotyössä kysyttäessä 36 % (n=5) oli toiminut yli 20 vuotta. Saman verran, eli 36 % (n=5) vastaajista oli toiminut 11–20 vuotta hoitotyössä. Loput vastaajista eli 29 % (n=4) oli toiminut hoitotyössä 5-10 vuotta (Kuvio 4).

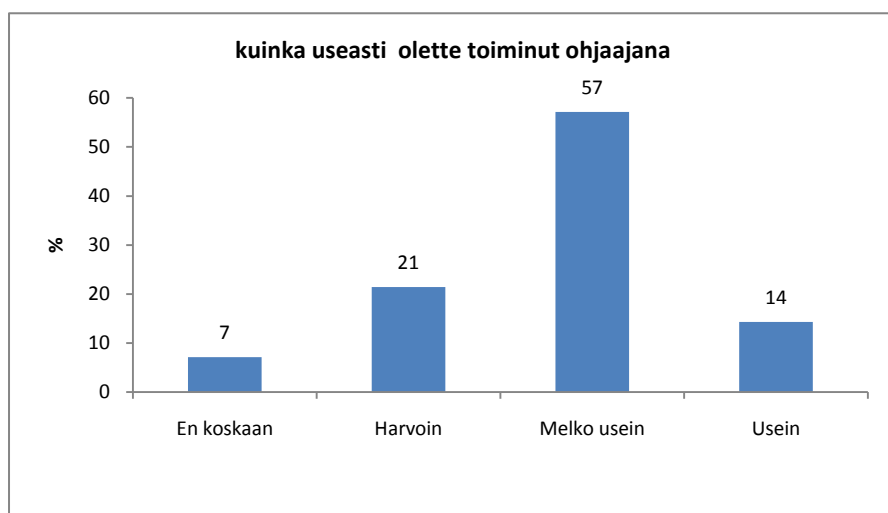
Kuvio 5. Vastaajien työvuodet hoitotyössä (n=14).

Tähän tutkimukseen kohdistuneella osastolla töissä oli ollut enemmistö eli 50 % (n=7) 5-10 vuotta, yli 20 vuotta kyseisellä osastolla töissä olleita oli 21 % (n=3). Vastaajista 21 % (n=3) oli ollut alle 5 vuotta ja osastolla 11–20 vuotta työskennelleitä oli 7 % (n=1) (Kuvio 5).

Kuvio 5. Vastaajien työvuodet kyselyyn kohdistuneella osastolla (n=14).

Useimmat vastaajista olivat toimineet opiskelijan ohjaajana. Vastaajista 57 % (n=8) oli toiminut ohjaajana melko usein. 14 % (n=2) vastaajista oli ohjannut opiskelijaa usein. 21 % (n=3) vastaajista oli ollut ohjaajana harvoin ja 7 % (n=1) ei koskaan (Kuvio 6).

Kuvio 6. Vastaajien toimiminen opiskelijan ohjaajana (n=14).

6.2 Osaston valmiudet opiskelijan ohjaukseen

Kysymyslomakkeen ensimmäiset viisi väittämäkysymystä koskivat osaston valmiuksia opiskelijan ohjaukseen. Enemmistö (64 %, n= 9) vastaajista oli sitä mieltä, että osastolta löytyi opiskelijan ohjaukseen liittyvää materiaalia hoitajien käytettäväksi. Reilut puolet (57 %, n= 8) vastaajista oli sitä mieltä, että osastolta saa tarpeeksi tukea

opiskelijan ohjaukseen. Vastaajista enemmistö (79 %, n= 9) koki, ettei opiskelijan ohjaukselle ollut tarpeeksi aikaa. Kysymyksellä numero neljä selvitettiin onko yhteistyötä koulun kanssa riittävästi. Puolet (50 %, n=7) vastasivat olevansa jokseenkin eri mieltä ja 43 % (n=6) vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä. Kysymys numero viidessä kysyttiin ilmeneekö yhteistyössä koulun kanssa ongelmia. Vastaajista 43 % (n=6) vastasi olevansa jokseenkin eri mieltä ja 36 % (n=5) jokseenkin samaa mieltä. (Taulukko 1).

Taulukko 1. Osaston valmiudet opiskelijan ohjaukseen

Kysymys	Täysin eri mieltä % (n)	Jokseenkin eri mieltä % (n)	Jokseenkin samaa mieltä % (n)	Täysin samaa mieltä % (n)
1. Osastolla on materiaalia opiskelijan ohjauksesta hoitajan käytettävissä	0 % (0)	21 % (3)	64 % (9)	14 % (2)
2. Hoitaja saa osastolta tarpeeksi tukea opiskelijan ohjauksessa	0 % (0)	14 % (2)	57 % (8)	29 % (4)
3. Opiskelijan ohjaukseen on tarpeeksi aikaa	0 % (0)	79 % (11)	21 % (3)	0 % (0)
4. Yhteistyötä koulun kanssa on tarpeeksi	7 % (1)	50 % (7)	43 % (6)	0 % (0)
5. Yhteistyössä koulun kanssa ilmenee ongelmia	21 % (3)	43 % (6)	36 % (5)	0 % (0)

6.3 Ohjaajan kokemukset ohjaamisesta

Kysymyslomakkeen kysymykset 7, 8, 13 ja 14 koskivat ohjaajien kokemuksia ohjaamisesta. Kaikki vastaajat kokivat opiskelijan ohjauksen auttavan heitä näkemään asioita laajemmin. Ohjausta antoisana piti yli puolet (57 %, n=8) vastaajista. Puolet koki opiskelijan ohjauksen olevan innostavaa. Kysymys 14 kysyi onko ohjaus vaikeaa. Vastaajista 43 % (n=6) vastasi olevansa jokseenkin eri mieltä ja 36 % (n=5) olevansa jokseenkin samaa mieltä. Kaikki vastaajista vastasivat opiskelijan ohjauksen olevan kiinnostavaa. Vastaajista kaikki vastasivat ohjaajan avustavan opiskelijaa tämän oppimisessa. (Taulukko 2). Vastaajat, jotka olivat

työskennelleet kauemmin hoitotyössä pitivät oppimiskokemuksista keskustelemista opettavana useimmin verrattuna hoitajiin, joilla oli hoitotyöstä lyhyempi työkokemus. Hoitajista ne, joilla oli enemmän työvuosia hoitotyössä kokivat opiskelijan ohjauksen useammin kiinnostavana kuin hoitajat, joilla oli vähemmän työvuosia hoitotyössä.

Taulukko 2. Ohjaajan kokemukset ohjaamisesta.

Kysymys	Täysin eri mieltä % (n)	Jokseenkin eri mieltä % (n)	Jokseenkin samaa mieltä % (n)	Täysin samaa mieltä % (n)
7. Ohjaus auttaa minua näkemään asioita laajemmin	0 % (0)	0 % (0)	79 % (11)	21 % (3)
8. Ohjaus on antoisaa	0 % (0)	7 % (1)	57 % (8)	36 % (5)
13. Ohjaus on innostavaa	0 % (0)	7 % (1)	50 % (7)	43 % (6)
14. Ohjaus on vaikeaa	14 % (2)	43 % (6)	36 % (5)	7 % (1)
15. Ohjaus on kiinnostavaa	0 % (0)	0 % (0)	71 % (10)	29 % (4)
19. Ohjaaja avustaa opiskelijaa oppimisessa	0 % (0)	0 % (0)	57 % (8)	43 % (6)

6.4 Harjoittelun ohjaus

Kysymyslomakkeen väittämäkysymykset 6, 17, 18, 22 ja 30 koskivat harjoittelun ohjausta. Kysymys kuusi kysyi onko ohjaajalla mahdollisuus vaikuttaa harjoittelun suunnitteluun. Vastaajista 43 % (n=6) vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä. Enemmistö vastaajista koki, etteivät he tarvitse lisää tietoa ennen kuin opiskelijat tulevat harjoitteluun. Oppimiskokemuksista keskusteleminen koettiin opettavana niin opiskelijalle kuin ohjaajallekin. Kysymyksellä 22 selvitettiin, antaako opiskelija saamastaan ohjauksesta palautetta. Tutkimukseen osallistuneista 57 % (n=8) vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä ja 29 % (n=4) täysin samaa mieltä. Enemmistö vastaajista kaipaisi enemmän palautetta antamastaan ohjauksesta. (Taulukko 3).

Taulukko 3. Harjoittelun ohjaus

Kysymys	Täysin eri mieltä % (n)	Jokseenkin eri mieltä % (n)	Jokseenkin samaa mieltä % (n)	Täysin samaa mieltä % (n)
6. Hoitajalla on mahdollisuus vaikuttaa harjoittelun suunnitteluun	0 % (0)	29 % (4)	43 % (6)	29 % (4)
17. Ohjaajan tulisi tietää opiskelijoista enemmän ennen heidän tuloaan harjoitteluun	0 % (0)	64 % (9)	29 % (4)	7 % (1)
18. Oppimiskokemuksista keskusteleminen on niin oppilaille kuin ohjaajallekin opettavaa	0 % (0)	0 % (0)	64 % (9)	36 % (5)
22. Opiskelija antaa saamastaan ohjauksesta palautetta	0 % (0)	14 % (2)	57 % (8)	29 % (4)
30. Haluaisin enemmän palautetta ohjauksestani	0 % (0)	14 % (2)	64 % (9)	21 % (3)

6.5 Opiskelijan tavoitteet ja arviointi

Kysymyslomakkeen väittämäkysymykset 23–28 koskivat opiskelijan arviointia ja tavoitteita. Vastaajista kaikki tutustuvat yhdessä opiskelijan kanssa harjoittelun tavoitteisiin. Suurin osa vastaa vertailevansa opiskelijan omia tavoitteita sekä opintosuunnitelmasta löytyviä tavoitteita toisiinsa. Kysymyksessä 26 selvitettiin pohtivatko ohjaajat yhdessä opiskelijan kanssa mitkä voisivat olla opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet harjoittelussa. Vastaajista 43 % (n=6) oli jokseenkin samaa mieltä ja 36 % (n=5) täysin samaa mieltä. Kaikki vastaajat käyttävät apunaan opiskelijan tavoitteita ja niiden toteutumista kun he tekevät opiskelijan arviointia. Suurin osa vastaajista vastasi tutustuvansa opiskelijan opintosuunnitelmaan ja siitä löytyviin harjoittelujakson tavoitteisiin. Kysymyksessä 27 selvitettiin onko vastaajilla taitoja arvioida opiskelijan oppimista. Tutkimukseen osallistuneista 57 % (n=8) vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä ja loput 43 % (n=6) vastasi olevansa täysin samaa mieltä. (Taulukko 4).

Taulukko 4. Opiskelijan tavoitteet ja arviointi.

Kysymys	Täysin eri mieltä % (n)	Jokseenkin eri mieltä % (n)	Jokseenkin samaa mieltä % (n)	Täysin samaa mieltä % (n)
24. Tutustun opiskelijan kanssa harjoittelun tavoitteisiin	0 % (0)	0 % (0)	36 % (5)	64 % (9)
25. Vertailen opiskelijan omia tavoitteita sekä opintosuunnitelmasta löytyviä tavoitteita toisiinsa	0 % (0)	29 % (4)	29 % (4)	43 % (6)
26. Pohdin yhdessä opiskelijan kanssa mitkä voisivat olla hänen omat tavoitteet harjoittelussa	7 % (1)	14 % (2)	43 % (6)	36 % (5)
28. Arvioidessa opiskelijan oppimista mietin opiskelijan tavoitteita ja niiden toteutumista	0 % (0)	0 % (0)	43 % (6)	57 % (8)
23. Tutustun opiskelijan opintosuunnitelmaan sekä siitä löytyviin harjoittelujakson tavoitteisiin	0 % (0)	7 % (1)	57 % (8)	36 % (5)
27. Minulla on taitoja arvioida opiskelijan oppimista	0 % (0)	0 % (0)	57 % (8)	43 % (6)

6.6 Ohjaajien ohjaamistaidot

Kysymyslomakkeen väittämäkysymykset 9, 10, 16, 31, 20 ja 21 koskivat ohjaajien ohjaamistaitoja. Kysymys yhdeksän selvitti tarvitsevatko ohjaajat omasta mielestään lisää tukea opiskelijan ohjaamiseen. Tutkimukseen osallistuneista 50 % (n= 7) oli jokseenkin eri mieltä ja 43 % (n=6) jokseenkin samaa mieltä. Enemmistö (79 %, n=11) kyselyyn osallistuneista vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä kun kysyttiin haluavatko ohjaajat lisää tietoa opiskelijan ohjauksesta. Suurin osa vastaajista toivoi lisäkoulutusta opiskelijanohjauksesta ja halusi kehittää itseään opiskelijanohjaajana. Kysymys 20 kysyi onko ohjaajilla tarpeeksi menetelmiä, joilla ohjata opiskelijaa. Tutkimukseen osallistuneista 57 % (n=8) vastasi olevansa jokseenkin eri mieltä ja 36 % (n=5) vastasi täysin eri mieltä. Kaikki kyselyyn osallistuneista vastasivat omaavansa taitoja, joilla ohjata ja arvioida opiskelijaa. (Taulukko 5). Vastauksista ilmeni, että hoitajat jotka olivat työskennelleet hoitotyössä pitempään olivat useimmin kiinnostuneita kehittämään itseään ohjaajana kuin hoitajat, jotka olivat työskennelleet hoitotyössä vähemmän aikaa.

Taulukko 5. Ohjaajien ohjaamistaidot

Kysymys	Täysin eri mieltä % (n)	Jokseenkin eri mieltä % (n)	Jokseenkin samaa mieltä % (n)	Täysin samaa mieltä % (n)
9. Tarvitsen lisää tukea opiskelijan ohjaukseen	7 % (1)	50 % (7)	43 % (6)	0 % (0)
10. Haluan lisää tietoa opiskelijan ohjauksesta	7 % (1)	14 % (2)	79 % (11)	0 % (0)
16. Toivon lisäkoulutusta opiskelijan ohjauksesta	7 % (1)	21 % (3)	64 % (9)	7 % (1)
31. Haluan kehittää itseäni ohjaajana	0 % (0)	14 % (2)	57 % (8)	29 % (4)
20. Minulla ei ole tarpeeksi menetelmiä joilla ohjata opiskelijaa	36 % (5)	57 % (8)	7 % (1)	0 % (0)
21. Minulla on taitoja arvioida ja ohjata opiskelijaa	0 % (0)	0 % (0)	79 % (11)	21 % (3)

6.7 Ohjauksen tärkeys

Kysymyslomakkeen väittämäkysymykset 11, 12 ja 29 koskivat ohjaamisen tärkeyttä. Vastaajista 57 % (n= 8) koki opiskelijan ohjauksen vastavuoroisena vuorovaikutuksena. Kysymys numero 12 selvitti kasvattaako opiskelijan ohjaus ohjaajia ammatillisesti. Vastaajista 57 % (n=8) vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä ja 36 % (n=5) täysin samaa mieltä. Ohjaaja nähtiin tärkeässä asemassa luomassa mielikuvaa hoitotyöstä. (Taulukko 6).

Taulukko 6. Ohjauksen tärkeys.

Kysymys	Täysin eri mieltä % (n)	Jokseenkin eri mieltä % (n)	Jokseenkin samaa mieltä % (n)	Täysin samaa mieltä % (n)
11. Ohjaus on vastavuoroista vuorovaikutusta	0 % (0)	7 % (1)	36 % (5)	57 % (8)
12. Opiskelijan ohjaus kasvattaa minua ammatillisesti	0 % (0)	7 % (1)	57 % (8)	36 % (5)
29. Opiskelijan ohjaaja on tärkeässä asemassa luomassa mielikuvaa hoitotyöstä	0 % (0)	0 % (0)	43 % (6)	57 % (8)

6.8 Kehittämiskohteet

Kysymys 32 oli avoin kysymys. Kysymyksessä selvitettiin mitä kehitettävää hoitotyön harjoittelulla olisi ohjaajien mielestä. Vastaajista neljä vastasi avoimeen kysymykseen.

Vastaajat olivat pohtineet hoitotyön opettajan roolin tehtäviä. Vastaajista kaksi korosti Opettajan läsnäolon tärkeyttä loppuarvioinnissa.

”Opettajan kuuluisi tulla loppuarviointiin!”

”Opettajan kuuluisi osallistua loppuarviointiin.”

Yksi vastaajista toivoi opiskelijan ottavan opiskelijan roolin tarkemmin harjoittelussa.

”Kun opiskelija tulee osastolle harjoitteluun muistaisi hän opiskelijan roolin.”

Yksi vastaaja koki opiskelijoiden tietojen olevan puutteellisia. Vastaaja toivoi opiskelijoiden opiskelevan koulussa enemmän kliinistä hoitotyön harjoittelua ja opiskelijoille enemmän tietoa sairauksista ennen harjoitteluun tuloa.

”Koulussa enemmän kl. hoitotyön harjoittelua/tutustumista. Samoin toivoisin enemmän luentoja eri sairauksista, (Eli lääkiluentoja) ja eri hoitotyön alueista esim. kirurginen ja sisätautien hoitotyö ennen harjoitteluun tuloa.”

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia hoitotyön harjoittelua hoitotyön ammattihenkilön näkökulmasta. Tutkimus toteutettiin yhteistyössä kahden porilaisen yleislääketieteen osaston hoitohenkilökunnan kanssa. Ensimmäisenä

tutkimusongelmana oli selvittää mitä hoitotyön opiskelijan ohjaaminen tarkoittaa hoitotyön ammattihenkilönäkökulmasta. Toisena tutkimusongelmana oli selvittää millaisia kokemuksia ammattihenkilöstöllä on hoitotyön opiskelijan ohjaamisesta. Kolmas tutkimusongelma selvitti harjoittelun kehittämisideoita. Vastaajista 57 % (n=8) oli toiminut opiskelijan ohjaajana melko usein.

Kysymyksellä numero 8 selvitettiin ohjaajien mielenkiintoa ohjausta kohtaan. Vastanneista 57 % (n=8) koki opiskelijan ohjauksen olevan heille antoisaa ja 50 % (n=7) kyselyyn osallistuneista vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa, joka kysyi onko opiskelijan ohjaus innostavaa. Tutkimukseen osallistuneista 43 % (n=6) vastasi olevansa täysin samaa mieltä. Mölsän tutkimuksessa kävi ilmi, että suurin osa ohjaajista koki opiskelijan ohjauksen myönteisenä. (Mölsä, 2000, 81) Vastaajista 43 % (n=6) oli jokseenkin eri mieltä kysymykseen onko opiskelijan ohjaus vaikeaa. Vastaajista 36 % (n=5) oli jokseenkin samaa mieltä. Vastaajista ne hoitajat, jotka olivat useammin ohjaajana kokivat ohjaajana olemisen helpommaksi kuin ne, jotka olivat ohjaajana harvemmin.

Luojuksen tutkimuksessa kävi ilmi, että suurin osa ohjaajista koki ohjauksen haasteellisena tehtävänä (Luojuus, 2011, 150.) Vastaajista kaikki olivat sitä mieltä, että opiskelijan ohjaus on kiinnostavaa. Tutkimukseen osallistuneista 79 % (n=11) oli jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa, jossa kysyttiin auttaako opiskelijan ohjaus näkemään asioita laajemmin. Vastaajista 21 % (n=3) oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Opiskelijan ohjaus koettiin useasti myös vastavuoroisena vuorovaikutuksena.

Vastaajista enemmistö oli sitä mieltä, että osastolta löytyi materiaalia opiskelijan ohjauksesta hoitajien käytettäväksi. Suurin osa oli tyytyväinen saamastaan tuesta osastolta opiskelijan ohjaukseen. Vastaajista 79 % (n=11) oli jokseenkin eri mieltä siitä, onko opiskelijan ohjaukseen tarpeeksi aikaa. Iältään vanhemmat hoitajat kokivat useammin aikaa olevan ohjaukseen useammin, kuin hoitajat jotka olivat iältään nuorempia. Väittämään yhteistyötä koulun kanssa on tarpeeksi 50 % (n=7) vastasi olevansa jokseenkin eri mieltä ja 43 % (n=6) jokseenkin samaa mieltä. Tutkimukseen osallistuneista 43 % (n=6) vastasi olevansa jokseenkin eri mieltä kun

kysyttiin ilmeneekö koulun kanssa ongelmia. Vastaajista 36 % (n=5) oli jokseenkin samaa mieltä.

Suurin osa vastaajista ei kaivannut lisätietoa opiskelijoista ennen kuin he tulevat harjoitteluun. Enemmistö vastaajista koki saaneensa opiskelijalta palautetta ohjaamisestaan ja suurin osa halusi myös kuulla enemmän palautetta opiskelijan ohjaamisestaan. Oppimiskokemuksista keskusteleminen koettiin opettavana asiana niin opiskelijalle kuin ohjaajalle.

Suurin osa vastaajista tutustuu yhdessä opiskelijan kanssa harjoittelun tavoitteisiin ja 79 % (n=11) vastanneista miettii yhdessä opiskelijan kanssa mitkä voisivat olla opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet harjoittelujaksolle. Enemmistö tutustuu opiskelijan opintosuunnitelmaan ja sieltä löytyviin harjoittelujaksolle tarkoitettuihin tavoitteisiin. Enemmistö vastaajista oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa, jossa kysyttiin onko vastaajilla tarpeeksi taitoja ohjata ja arvioida opiskelijaa. Suurin osa vastaajista käytti opiskelijan henkilökohtaisia tavoitteita apuna kun he arvioivat opiskelijaa. Mölsän tutkimuksessa tuli myös ilmi, että ohjaajat arvioivat opiskelijoita suhteessa heidän tavoitteisiinsa. (Mölsä, 2000, 65).

Tutkimukseen osallistuneista 50 % (n=7) vastasi olevansa jokseenkin eri mieltä, kun kysyttiin tarvitsevatko he lisää tukea opiskelijanohjaukseen. Jokseenkin samaa mieltä oli 43 % (n=6) vastaajista. Lisää tietoa opiskelijan ohjauksesta halusi enemmistö. Suurin osa vastaajista halusi kehittää itseään opiskelijan ohjaajana, mutta enemmistö vastasi omaavansa tarpeeksi menetelmiä joilla ohjata harjoittelussa olevaa opiskelijaa. Lisäkoulutusta opiskelijan ohjaukseen toivoi 71 % (n= 10) vastaajista. Vastaajista 57 % (n=8) oli jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa joka kysyi kasvattaako opiskelijan ohjaus ammatillisesti. Vastaajista 36 % (n=5) oli täysin samaa mieltä.

Kyselyyn osallistuneet vastaajat ovat motivoituneita ja kiinnostuneita opiskelijan ohjauksesta. Vastaajat kokivat opiskelijan ohjauksen olevan vastavuoroista vuorovaikutusta, josta molemmat osapuolet hyötyivät kehittymällä niin opiskelijana kuin ohjaajana. Ohjaus nähtiin tapahtumana, joka auttaa hoitotyön ammattilaista näkemään asiat laajemmin ja joka kasvattaa ohjaajaa ammatillisesti. Ohjaaja koettiin

opiskelijan oppimisen avustajana. Suurin osa vastaajista koki, ettei heillä ole tarpeeksi aikaa opiskelijoiden ohjaukselle. Mölsän tutkimuksessa kävi ilmi, että ohjaajilla ei välttämättä ollut tarpeeksi aikaa ohjata opiskelijaa (Mölsä, 2000, 35).

Vastaajista useimmat kokivat omaavansa tarpeeksi taitoja ohjata opiskelijoita. Ohjaajat saivat palautetta ohjaamisestaan opiskelijoilta, mutta useimmat kaipasivat lisää palautetta. Vastaajat kokivat saavansa tukea osastolta opiskelijan ohjaukseen tarpeeksi. Kehittämistä vastaajien mielestä kaipasi opiskelijoiden tietämys ennen harjoitteluun tuloa sekä opiskelijoita toivottiin muistavan opiskelijan roolin harjoittelussa. Lisäksi toivottiin harjoittelun ohjaavan opettajan osallistuvan loppuarviointiin useammin. Ohjaavan opettajan osallistuminen harjoittelun loppuarviointiin koettiin tärkeänä myös Luojuksen tutkimuksessa (Luoja, 2011, 151.) Vastaajista puolet arvioi yhteistyötä koulun kanssa olevan liian vähän. Koulun kanssa toimittuun yhteistyöhön oltiin silti suurimmaksi osaksi tyytyväisiä. Tämän opinnäytteen tulokset vastaavat hyvin aikaisempien tutkimusten tuloksiin verrattuna, joita on tehty ohjaajan kokemuksista hoitotyön opiskelijan ohjauksesta.

7.1 Opinnäytetyön luotettavuus

Tätä opinnäytetyötä varten on tehty oma kyselylomakkeensa, johon kysymykset on valikoitu tarkastelemalla aikaisempia tutkimuksia aiheeseen liittyen. Kyselyn tulokset ovat enimmäkseen yhtenäisiä keskenään, joten kyselylomakkeen kyselyt on ollut helposti ymmärrettäviä. Tutkimustulokset olivat aikaisempiin tutkimustuloksiin verrattuna samankaltaisia, joten tutkimusta voidaan pitää luotettavana.

Kyselyyn pystyi vastaamaan niin, että vastaajan henkilöllisyys ei tullut missään vaiheessa ilmi. Vastaukset suljettiin kirjekuoriin, jotka vain opinnäytetyöntekijä sai avata. Näin vastaajat pystyivät vastaamaan kyselyyn rehellisesti mielipiteitään vastaavanlaisella vaihtoehdolla. Kysymyslomakkeeseen oli liitetty mukaan esittelykirje opinnäytetyöstä ja sen tarkoituksesta, joten vastaajat olivat myös tietoisia minkälaiseen kyselyyn he vastaavat. Kyselylomaketta käsitteli vastausten jälkeen ainoastaan opinnäytetyön tekijä, joka lisää myös osaltaan tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuk-

sen tekijällä ja tutkittavilla on yhteinen kieli ja sanasto, jolloin väärinkäsityksiä voi olla vähemmän.

Kyselyn luotettavuutta heikensi kyselyn vähäinen osallistumismäärä. Suuremmalla osallistumismäärällä olisi saatu luotettavampia tuloksia. Lisäksi suurempi osallistumismäärä olisi puoltanut tutkimuksen yleistettävyyttä. Kyselyyn vaikutti varmasti myös vastaamispaikka. Kyselyt täytettiin osastolla työn ohessa, jolloin vastaajalla ei ehkä ollut tarpeeksi aikaa keskittyä kysymyslomakkeeseen syvällisemmin. Vuorotyössä on otettava huomioon myös aika jolloin lomake on täytetty. Kaikissa vuoroissa ei ole samankaltaisesti aikaa kuin toisissa vuoroissa. Tutkimuksen luotettavuutta heikentää myös se, että tutkimus oli tekijälle ensimmäinen, joten kokemuksen puute voi vaikuttaa tuloksiin.

7.2 Opinnäytetyön eettisyys

Tutkimuksen tekemiseen liittyy tietynlaisia periaatteita, jotta tutkimusta voidaan kuvailla eettisesti hyväksi. Toisten tekstien luvaton lainaaminen on epäsuotuisaa tutkimukselle ja mahdolliset lainaukset sekä viittaukset tulee käydä tekstissä ilmi asianmukaisella tavalla. Tulokset tulee esitellä rehellisesti ja kaunistelematta. (Hirsjärvi, ym. 2009,26.) Tutkimuksen teossa pyritään välttämään virheitä ja niiden syntymistä, mutta tutkimusten tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Siksi kaikissa tutkimuksissa pyritään arvioimaan tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen reliiabiliteetillä tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta, joka kykenee antamaan ei-sattumanvaraisia tuloksia. Validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä mittarin on tarkoituskin mitata. Mittarit eivät välttämättä aina mittaa sitä, mitä tutkija kuvittelee tutkivansa. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara, 2007, 226.)

Tutkimukseen pyydettiin lupa ylihoitajalta ja suostumus saatiin myös kyselyyn osallistuneilta osaston osastonhoitajilta. Vastaajat saivat vastata vapaaehtoisesti kyselyyn ja vastaukset jätettiin suljetussa kirjekuoressa nimettömänä niille osoitettuun kansioon. Tutkimustulokset on käsitelty ja raportoitu rehellisesti. Kaikissa opinnäytetyön vaiheissa työskenneltiin eettisten periaatteiden mukaisesti.

7.3 Opinnäytetyön hyödynnettävyys sekä jatkotutkimusehdotukset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli ottaa selvää miten ohjaajat kokevat hoitotyön opiskelijan harjoittelun ohjauksen ja mitä kehittämisideoita heillä olisi. Tutkimuksessa ilmenneitä tuloksia voidaan käyttää hyväksi työkentän ja ammattikorkeakoulun yhteistyössä ja työkentän opiskelijan ohjauksen kehittämisessä. Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista tutkia miten Satakunnan ammattikorkeakoulun hoitotyön opiskelijat kokevat hoitotyön harjoittelun ohjauksen tai miten hoitotyön harjoittelun ohjaavat opettajat kokevat harjoittelun ohjauksen. Näiden tutkimusten tuloksia olisi mielenkiintoista vertailla keskenään.

LÄHTEET

Andrews M., Chilton F. 2000. Student and mentor perceptions of mentoring effectiveness. *Nursing education today* 20 (7) 555-562.

Asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2033/352.

Elomaa L., 2010. Työelämän muutos pedagogisena haasteena. Teoksessa Elomaa L., Lakanmaa R-L., Paltta H., Saarikoski M., Sulosaari V. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 24. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy- Juvenes Print. 38-51

Heinonen N, 2003, Sosiaali- ja terveysministeriö. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2003:22. Helsinki

Hirsjärvi S., Remes P., Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Tammi.

Hirsjärvi S., Remes P., Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Hopia, H., Hynynen, P., Lundahl, R., Perttula, T., Tiikkainen, P. 2007. Työympäristöstä oppimisympäristöksi—audiointimalli sosiaali- ja terveysalan harjoittelun kehittämisessä. *Tutkiva Hoitotyö* 4/2007. Vol. 5. s 29–33.

Isokorpi, T. 2003. Ohjaus vuorovaikutuksen ammattikorkeakouluyhteisössä. Teoksessa Kotila H. (toim.) *Ammattikorkeakoulupedagogiikka*. Helsinki: Edita Prima Oy. 111–128.

Janhonen, S., Vanhanen-Nuutinen, L.2005. Kohti asiantuntijuutta - Oppiminen ja ammatillinen kasvu sosiaali- ja terveysalalla. Vantaa: WSOY.

Kasurinen K., Kontulainen A. 1998. Sairaanhoidon opiskelijan käytännön oppimisen ohjaus sairaalassa opiskelijan ja ohjaajan arvioimana. *Pro Gradu*. Kuopion yliopisto.

Lakanmaa R-L., 2010. Oppimistulokset ja niistä oppiminen. Teoksessa Elomaa L., Lakanmaa R-L., Paltta H., Saarikoski M., Sulosaari V. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 24. Tampere: Tampereen yliopistopaino – Juvenes Print. 52- 62.

Luojaus Katja. 2011. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy- Juvenes Print.

Mykrä, T. 2002. Työpaikkaohjaaja oppimisen edistäjänä – Työssäoppimisen ohjaaminen ja arviointi työyhteisön arjessa. Helsinki: Trio-offset Oy.

Mölsä, K. 2000. Sairaanhoidajaopiskelijan käytännön opiskelijan ohjaus ohjaajan näkökulmasta. Pro Gradu tutkielma. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos

Oikarinen A. 1998. Hoitamisen oppimiskäsitykset kliinisen opiskelun ohjauksessa. Pro- Gradu tutkielma. Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos.

Oinonen, I. 2000. Harjoittelun ohjaus hoitotyön koulutuksen eri vaiheissa. Saarijärvi: Lahden ammattikorkeakoulu. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisusarja A.

Opetusministeriö, 2006. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24.

Paltta, H. 2010. Pitkä ura mielessä. Teoksessa Elomaa L., LakanmaaR-L., Paltta H., Saarikoski M., Sulosaari V., Taitava harjoittelun ohjaaja. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 24. Tampere: Tampereen yliopistopaino- Juvenes Print. 5-11.

Saarikoski M. 2010. Innostava oppimisympäristö opettaa. Teoksessa Elomaa L., Lakanmaa R-L., Paltta H., Saarikoski M., Sulosaari V. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 24. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy- Juvenes Print.12-24.

Sarajärvi A., Isola A., 2006. Sairaanhoidon opiskelijoiden hoitotyön toiminta ja siihen yhteydessä olevat tekijät käytännön harjoittelujaksolla. Hoitotiede 5/2006 Vol. 18. s 210-220.

Satakunnan ammattikorkeakoulu. 2009 Laatukäsikirja. [Viitattu 22.1.2010] Saatavissa:
<http://kesy01.cc.spt.fi/intra/versio2.nsf/b79c10e940efa9c7c2257337004ac260/2d419866805877b3c225733700437f5a?OpenDocument>

Satakunnan ammattikorkeakoulu. 2006. Opetussuunnitelma, Hoitotyön koulutusohjelma. [Viitattu 14.4.2010] Saatavissa:
<http://kesy01.cc.spt.fi/intra/tiimit.nsf/daac366605152bd2882571cc007d9d60/bdf4c8df40ad681ac22571e300218e96?OpenDocument>

Sulosaari, V. 2010. Ohjaaja ammatillisen kasvun tukena. Teoksessa Elomaa L., Lakanmaa R-L., Paltta H., Saarikoski M., Sulosaari V. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 24. Tampere: Tampereen yliopistopaino-Juvenes Print. 25-37.

Suomen Sairaanhoidajaliitto, 2010 [Viitattu 30.09.2010] Saatavissa:
http://www.sairaanhoidajaliitto.fi/opiskelu_sairaanhoidajaksi/

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista. A 352/ 2003[Viitattu 23.1.2010] Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030352>

Vuorinen R., Meretoja R., Eriksson E. Hoitotyön ohjatun harjoittelun sisältö, edellytykset ja vaikutukset - Systemoitu kirjallisuuskatsaus. Hoitotiede 2005 vol 17, no 5/05. 270- 281.

Ääri R-L. 2005 Oppimistulokset ja niistä oppiminen. Teoksessa Elomaa L., Paltta H., Saarikoski M., Sulosaari V., Ääri R-L. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 24. Turku: Turun kaupungin painatuspalvelukeskus. 51-61.

SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULU
Tiedepuisto 3
28600 PORI

OP07
SOPIMUS
OPINNÄYTETYÖN
TEKEMISESTÄ

SAMK / Sopimus opinnäytetyön tekemisestä

Opinnäytetyön tekijä: Katri Koltto	Opiskelijanumero: 0601607	Aloituserhmä: HT06PHO/2v
Koulutusohjelma: Hoitotyön koulutusohjelma		
Opinnäytetyötä ohjaavan opettajan nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite: Marja Flinck, Marja.Flinck@samk.fi, puh. 044 710 3430, Maanmiehenkatu 10, 28500 Pori		
Toimeksiantaja, yhteyshenkilön nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite: SARAALA / Pori / [redacted] 28120 Pori [redacted] puh. 02- [redacted]		
Opinnäytetyön nimi: Hoitotyön harjoittelu ohjaajan näkökulmasta		
Työn etenemisaikataulu: Työ valmistuu kevään 2011 aikana		
Tarkempi selvitys on sopimuksen liitteenä olevassa hyväksytyssä tutkimus-/projektsuunnitelmassa.		
<p>Vakuutukset. Jos opinnäytetyö tehdään kokonaan tai osittain työsuhteessa palkkaa vastaan, niin toimeksiantajan on laadittava asianmukainen kirjallinen työsuopimus. Työnantaja huolehtii lainmukaisista vakuutuksista, sillä ammattikorkeakoulun vakuutukset eivät kata työsuhteessa tehtävän opinnäytetyön tekijää.</p> <p>Opinnäytetyön kustannukset ja niiden korvaaminen. Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten (ml. Aineiston hankinta, raaka-aineet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opiskelija keskenään. Pääsääntöisesti Satakunnan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.</p> <p>Oikeudet opinnäytetyön tuloksiin. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden kaupalliseen hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.</p> <p>Immateriaalioikeudet. Tekijänoikeus ja muut immateriaalioikeudet opinnäytetyöhön kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Opinnäytetyön tekijä ja toimeksiantaja sopivat erikseen, missä laajuudessa tekijänoikeus tai muut immateriaalioikeudet siirtyvät toimeksiantajalle.</p> <p>Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu. Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Ammattikorkeakoulu vastaa työn ohjauksesta, seurannasta ja työn riittävästä laadustosta. Ammattikorkeakoulu ei ole taloudellisesti vastuussa työn tuloksista tai aikataulusta. Opinnäytetyön tekijä ei vastaa toimeksiantajalle vahingosta, joka toimeksiantajalle syntyy opinnäytetyön viivästyneisistä, ellei erikseen toisin sovi. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta. Opiskelija sitoutuu palauttamaan toimeksiantajalle työn aikana saamansa luottamuksellisen aineiston, kun opinnäytetyö on valmistunut, tai kun osapuolet yhdessä toteavat, että yhteistyöedellytyksiä opinnäytetyön loppuun saattamiseksi ei ole.</p> <p>Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus. Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettäväksi määrättyjä tietoja, on opinnäytetyön raportti laadittava niin, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Tarvittaessa salassa pidettävät tiedot on jätettävä työn tausta-aineistoon. Opinnäytetyö tai sen osia voidaan julkaista myös internetissä sopimalla niistä erikseen. Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja ja opettaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.</p> <p>Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan ensisijaisesti neuvottelemalla osapuolten kesken. Mikäli asiasta ei päästä sopimukseen, erimielisyydet ratkaistaan Satakunnan käräjäoikeudessa.</p> <p>Tätä sopimusta on laadittu 3 kappaletta, yksi kullekin osapuolelle.</p> <p>Satakunnan ammattikorkeakoululla on oikeus käyttää yhteistyöhanketta referenssinä ammattikorkeakoulun työelämäyhteistyistä, mukaan lukien SAMKin yhteistyötietokanta, johon voi tehdä hakuja internetissä. Opinnäytetyöstä näkyvät otsikko, organisaatio ja organisaation yhteyshenkilö. Hanketta voidaan lisäksi hyödyntää ammatillisen korkeakoulutuksen tavoitteita edistävästi esim. opetusmateriaalina tai -metodina edellyttäen, ettei hankkeeseen sisältyneiden tietojen luottamuksellisuutta vaaranneta.</p>		
Päiväys: 7.3.2011		
Toimeksiantajan edustajan allekirjoitus, nimi ja nimen selvitys:	Koulutusjohtajan/Toimeksiantajan allekirjoitus ja nimen selvitys: [Signature]	
Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus: [Signature]		

Sisältövastaava: Anne Sankari

Tarkistettu viimeksi: 22.11.2010

Katri Koitto
Länsipuisto
28100 Pori
Puh. 050

25.1.2011

TUTKIMUSLUPA

Opiskelen sairaanhoitajaksi Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan Porin yksikössä. Opintoihini kuuluu 15 opintopisteen laajuinen opinnäytetyö. Opinnäytetyö aiheenani on hoitotyön harjoittelu ohjaajien näkökulmasta ja toteutuspaikkana olisi [REDACTED] Anon mitä kohteliaimmin lupaa suorittaa opinnäytetyöhöni kuuluvan kyselyn edellä mainituilla osastoilla.

Tarkoitukseni on kartoittaa ohjaajien kokemuksia hoitotyön harjoittelusta ja sen ohjauksesta sekä selvittää mahdollisia kehittämistapoja harjoitteluun ja ohjaamiseen. Aineistoa kerään kyselylomakkeilla, joihin sekä perus- että sairaanhoitajat saavat vastata nimettömästi.

Kysely olisi tarkoitus suorittaa vuoden 2011 helmikuun aikana. Käsittelen saadut aineistot luottamuksellisesti eikä vastaajien henkilöllisyys tule esille missään tutkimuksen vaiheessa. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Opinnäytetyön ohjaajani on Marja Flinck, puh.

Kunnioittaen

Katri Koitto
Puh.

HYVÄ HOITOTYÖN AMMATILAINEN!

Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan yksikössä Porissa. Valmistun sairaanhoitajaksi vuoden 2011 keväällä. Opiskeluuni kuuluu osana opinnäytetyön tekeminen ja toivonkin sinulta apua työhöni oheiseen kysymyslomakkeeseen vastaamalla.

Opinnäytteeni tarkoitus on tutkia, miten hoitotyön ammattilainen kokee **sairaanhoitajaopiskelijan** hoitotyön harjoittelun ohjauksen ja mitä kehityksiä hoitotyön ammattilaiset tuovat esille koskien hoitotyön harjoittelun ohjausta.

Kyselyyn voivat vastata niin sairaanhoitajat kuin perushoitajatkin jotka ovat työssään ohjanneet hoitotyön harjoittelussa ollutta sairaanhoitajaopiskelijaa. Aineisto opinnäytetyöhön kerätään oheisella kyselylomakkeella. Vastaukset palautetaan nimettömänä ja kysely on vapaaehtoinen.

Pyydän ystävällisesti vastaamaan kyselylomakkeeseeni . .2011 mennessä ja palauttamaan täytetyn lomakkeen osastolle tuomaani palautekansioon oheisessa kirjekuoressa suljettuna.

Kiitoksia vastauksistasi!

Ystävällisin terveisin,

Katri Koitto
Sairaanhoitajaopiskelija
Puh. 050 525 1006
Katri.Koitto@student.samk.fi

Taustatiedot

Ole hyvä ja vastaa taustatietoja koskeviin kysymyksiin rengastamalla yksi vaihtoehto jokaisesta kysymyksestä

1. Ikä

- 1) Alle 30 vuotta
- 2) 31–40 vuotta
- 3) 41–50 vuotta
- 4) Yli 50 vuotta

2. a) Työvuodet hoitotyössä

- 1) Alle 5 vuotta
- 2) 5-10 vuotta
- 3) 11–20 vuotta
- 4) yli 20 vuotta

b) Työvuodet tällä osastolla

- 1) Alle 5 vuotta
- 2) 5-10 vuotta
- 3) 11–20 vuotta
- 4) yli 20 vuotta

3. Koulutus

- 1) Sairaanhoitaja
- 2) Sairaanhoitaja (AMK)
- 3) Perushoitaja
- 4) Lähihoitaja

4. Kuinka useasti olet toiminut opiskelijan nimettynä ohjaajana tällä osastolla?

- 1) En koskaan
 - 2) Harvoin
 - 3) Melko usein
 - 4) Usein
-

Alla on väittämiä. Valitse ystävällisesti lähinnä mielipidettäsi vastaava vaihtoehto asteikolla 1-5 ja ympyröi se.

- 1= Täysin eri mieltä
2= Jokseenkin eri mieltä
3= Jokseenkin samaa mieltä
4= Täysin samaa mieltä

Osasto

1) Osastolla on materiaalia opiskelijan ohjauksesta hoitajan käytettävissä	1	2	3	4
2) Hoitaja saa osastolta tarpeeksi tukea opiskelijan ohjauksessa	1	2	3	4
3) Opiskelijan ohjaukseen on tarpeeksi aikaa	1	2	3	4
4) Yhteistyötä koulun kanssa on tarpeeksi	1	2	3	4
5) Yhteistyössä koulun kanssa ilmenee ongelmia	1	2	3	4

Ohjaus

6) Hoitajalla on mahdollisuus vaikuttaa harjoittelun suunnitteluun	1	2	3	4
7) Ohjaus auttaa minua näkemään asioita laajemmin	1	2	3	4
8) Opiskelijan ohjaus on antoisaa	1	2	3	4
9) Tarvitsen lisää tukea opiskelijan ohjaukseen	1	2	3	4
10) Haluan lisää tietoa opiskelijan ohjauksesta	1	2	3	4
11) Ohjaus on vastavuoroista vuorovaikutusta	1	2	3	4
12) Opiskelijan ohjaus kasvattaa minua ammatillisesti	1	2	3	4
13) Opiskelijan ohjaus on innostavaa	1	2	3	4
14) Opiskelijan ohjaus on vaikeaa	1	2	3	4
15) Opiskelijan ohjaus on kiinnostavaa	1	2	3	4
16) Toivon lisäkoulutusta opiskelijan ohjauksesta	1	2	3	4

Alla on väittämiä. Valitse ystävällisesti lähinnä mielipidettäsi vastaava vaihtoehto asteikolla 1-5 ja ympyröi se.

- 1= Täysin eri mieltä
- 2= Jokseenkin eri mieltä
- 3= Jokseenkin samaa mieltä
- 4= Täysin samaa mieltä

Ohjaaja

17) Opiskelijan ohjaajan tulisi tietää opiskelijoista enemmän ennen heidän tuloaan harjoitteluun	1	2	3	4
18) Oppimiskokemuksista keskusteleminen on niin oppilaalle kuin hoitajallekin opettavaa	1	2	3	4
19) Opiskelijan ohjaaja avustaa opiskelijaa oppimisessa	1	2	3	4
20) Minulla ei ole tarpeeksi menetelmiä joilla ohjata opiskelijaa	1	2	3	4
21) Minulla on taitoja arvioida ja ohjata opiskelijaa	1	2	3	4
22) Opiskelija antaa saamastaan ohjauksesta palautetta	1	2	3	4
23) Tutustun opiskelijan opintosuunnitelmaan sekä siitä löytyviin harjoittelujakson tavoitteisiin	1	2	3	4
24) Tutustun opiskelijan kanssa yhdessä harjoittelun tavoitteisiin	1	2	3	4
25) Vertailen opiskelijan omia tavoitteita sekä opintosuunnitelmasta löytyviä harjoittelujakson tavoitteita toisiinsa	1	2	3	4
26) Pohdin yhdessä opiskelijan kanssa mitkä voisivat olla hänen omat tavoitteet harjoittelussa	1	2	3	4
27) Minulla on taitoja arvioida opiskelijan oppimista	1	2	3	4
28) Arvioidessa opiskelijan oppimista mietin opiskelijan tavoitteita ja niiden toteutumista	1	2	3	4
29) Opiskelijan ohjaaja on tärkeässä asemassa luomassa mielikuvaa hoitotyöstä	1	2	3	4
30) Haluaisin enemmän palautetta opiskelijaohjauksestani	1	2	3	4
31) Haluan kehittää itseäni opiskelijaohjaajana	1	2	3	4

32) Mitä kehitettävää hoitotyön harjoittelun toteutumisella olisi mielestäsi?

KIITOKSIA AVUSTASI!